

Inriktningsplan 2024

SVERIGES CIVILFÖRSVARSFÖRBUND
FÖRBUNDSSTYRELSEN

Innehåll

Innehåll.....	1
Inledning.....	2
Vår bakgrund.....	3
Vårt nuläge.....	3
Ekonomisk inriktning.....	4
Sveriges totalförsvarsplanering.....	6
Inriktning för Civilförsvarsförbundets strategiska framtidsplanering.....	9
1. Öka invånares motståndskraft samt försvarsvilja.....	9
2. Värna om demokratin.....	9
3. Verka i totalförsvaret.....	10
4. Robust organisation.....	10
5. Vara en attraktiv samverkansorganisation.....	11
Civilförsvarsförbundet i ett större sammanhang.....	11
Forskning och utveckling.....	12
Källhänvisning.....	13

Inledning

Sveriges Civilförsvarsförbundet verksamhet har alltid vilat på demokratisk och ideell grund. För att fortsätta verka för de civila i samhället behöver vi vara en modern och robust organisation som finns med i framtida diskussioner kring totalförsvarsfrågor.

Inriktingsplanen sätter ramarna för de mål och visioner vi tillsammans ska arbeta mot. Hur vi arbetar för att nå dessa bör beskrivas i en verksamhetsplan för verksamhetsperioden tillsammans med tillhörande budget. Visionerna fokuserar på de närmaste åren men har en framåtblick mot år 2030.

Civilförsvarsförbundet ska:

1. verka för att öka invånares motståndskraft samt försvarsvilja.
2. värna om demokratin genom att verka för ett medskapande samhälle och en öppen attityd.
3. verka i totalförsvaret med fokus på krisberedskapen och civilt försvar.
4. vara en robust organisation som klarar de säkerhets(skydds)krav och den ledningsstruktur som krävs för höjd beredskap.
5. vara en attraktiv samverkansorganisation i totalförsvarsfrågor.

Vår bakgrund

Sveriges centralförbund för civilt luftskydd (Riksluftskyddsförbundet), som sedan 1951 går under namnet Sveriges civilförsvarsförbund (Civilförsvarsförbundet), bildades 30 januari 1937.

På grund av flertalet krigshändelser, främst i vårt geografiska närområde, under första halvan av 1900-talet såg man att en ny typ av krigsföring via flygstridskrafter och dess teknik drabbade civilbefolkningen hårt. Att på något sätt organisera den stora allmänheten så att de kunde skyddas och skydda sig från flygbombning ansågs då vara viktigt.

Flera statliga utredningar gjordes under tiden omkring 1930-talet. Det arbetades fram förslag som innebar ett passivt civilt försvar i form av alarmering, mörkläggning, evakuering och skyddsrum. Att hålla ett välutvecklat civilt försvar kunde ge avskräckningseffekter utåt sett, utan att för den sakens skull ta upp försvarets egna resurser.

Enligt förslagen var det viktigt att förvalta frivilligverksamheten i fråga om civilt försvar där en ny myndighet skulle stå för material och kontroll medan frivilligorganisationen skulle stå för upplysning och propaganda. Denna fördelning skulle ske ända ner till lokal nivå.

Lösningen blev en frivillig civil organisation baserad på en bred bas av medlemmar och förankring i den lokala demokratin. Redan första året bildades 21 länsförbund och i slutet av 1937 fanns 145 lokala föreningar. När andra världskriget bröt ut hade dåvarande Luftskyddsförbundet samlat 160 000 medlemmar och byggt upp 400 lokalföreningar runt om i landet. Under krigsåren var det en omfattande utbildnings och beredskapsverksamhet. Hundratusentals män och kvinnor utbildades i hemskydd. Övningar hölls runt om i hela landet.

Vårt nuläge

Civilförsvarsförbundet är en av 18 frivilliga försvarsorganisationer. Organisationernas verksamhet regleras i **Förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet**. Den beskriver att vår verksamhet ska främja totalförsvaret och omfattar försvarsupplysning samt rekrytering och utbildning av frivilliga för uppgifter inom totalförsvaret. Den anger även att en myndighet med uppgifter inom totalförsvaret får ingå ett skriftligt avtal med en person som tillhör en frivillig försvarsorganisation om att denne skall tjänstgöra inom totalförsvaret.

Våra **stadgar** beskriver vårt ändamål samt vilka förhållningsregler vi använder för att bedriva vår verksamhet tillsammans på nationell, regional och lokal nivå. Andra styrdokument, exempelvis vår **värdegrund**, sätter de ramar vi gemensamt arbetar utefter.

Idag verkar vi främst i uppdrag inom civil beredskap, med förberedelser för att verka än mer in i höjd beredskap och krig. För att kunna ta på oss uppdrag för totalförsvaret behöver vi vara en robust och modern organisation. Civilförsvarsförbundets förmåga att kunna leverera till våra uppdragsgivare är beroende av att vi är en väl fungerande organisation med engagerade och kunniga medlemmar, funktionärer och instruktörer i hela landet - i förbund, distrikt och lokala föreningar.

Civilförsvarsförbundets viktigaste resurs är våra medlemmar. Deras kunskap och vilja att engagera sig i våra uppdrag bidrar till att öka Sveriges motståndskraft. Civilförsvarsförbundet behöver fortsatt vara en öppen och transparent organisation och arbeta än mer för att skapa gemensam inriktning där bland annat delaktighet, kommunikation och information är viktiga verktyg.

Ekonomisk inriktning

Sveriges Civilförsvarsförbund är en ideell organisation som varken behöver eller bör sträva efter att gå med vinst. Ett visst överskott behövs dock ibland för att det ska finnas medel till investeringar samt för att täcka år med eventuella underskott.

Civilförsvarsförbundet har idag endast två inkomstkällor, medlemsavgifter och bidrags- och uppdragsmedel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten.

Medlemsavgifterna ska bland annat bidra till kostnaderna för medlemsförsäkring, hantering av medlemskapet, förbundsstyrelse och förbundsstämma.

Från MSB och Försvarsmakten får vi ett **organisationsbidrag**, detta ska användas till basadministration av organisationen. Organisationsbidraget beräknas på antalet medlemmar vid årsskiftet året innan.

Vi får också ett **verksamhetsbidrag** från MSB som ska användas till administration, verksamhetsutveckling och rekrytering mot utbildningar. Verksamhetsbidraget beräknas på utnyttjade 2:4-medel två år bakåt i tiden.

Beslut om tilldelat organisationsstöd och verksamhetsbidrag fattas av MSB i början på varje år och vi kan tidigast få besked i slutet på januari. Vi brukar kunna få ett förhandsbesked beräknat av Försvarsmakten i december året innan.

2:4-medel, det vill säga uppdrag inom **krisberedskap**, är medel vi själva söker från MSB. MSB talar om vilken inriktning ansökningarna får ha. Av olika typer av föreningar är det bara frivilliga försvarsorganisationer (FFO:er) som finns med i frivilligförordningen som kan söka den här typen av medel. Hur mycket medel vi får är beroende på våra ansökningar, hur mycket medel totalt som MSB har fått från regeringen samt vad övriga FFO:er har sökt.

Uppdragsmedel för 2:4 får endast användas till direkta kostnader för uppdragen. Uppdraget ger också ett OH som ska täcka kringkostnader som till exempel personal på kansliet som hanterar ansökningar, utskick av kursbrev, registreringar, löner mm - det vill säga allt sådant som inte kan räknas som direkta kurskostnader men ändå går att relatera till utbildningarna. 2:4-medel som ej förbrukas under året ska lämnas tillbaka till MSB.

Ansökningsperioderna har varierat men ligger just nu på 4-års bas, och 2024 startar en ny period. Beslut om tilldelade medel sker dock varje år från MSB när de vet vilka medel regeringen har beviljat för verksamheten. Vi brukar tidigast få besked om beviljade medel i början på februari, vilket påverkar vår möjlighet att planera början på varje års verksamhet i detalj.

2:6-medel, det vill säga uppdrag inom **information till allmänheten**, är också medel vi söker från MSB. 2:6-medel får endast användas till uppdragsrelaterade kostnader, här finns inget OH utan allt som är relaterat till uppdragen måste bokas på respektive projekt. Medel som ej förbrukas under året ska lämnas tillbaka till MSB.

Här ligger ansökningsperioden på ett år i taget och MSB kommer varje år med riktlinjer om vilka uppdrag vi kan söka medel för. 2:6-medel kan sökas av fler föreningar än frivilliga försvarsorganisationer. Hur mycket medel vi beviljas för denna verksamhet beror på våra ansökningar, vad övriga föreningar har sökt och på hur mycket medel regeringen har avsatt för den här typen av verksamhet.

Tilläggsuppdrag kan förekomma på både krisberedskap (2:4) och information (2:6) och beror på att MSB har fått tillbaka pengar eller blivit beviljade ytterligare medel från regeringen. MSB sätter riktlinjer gällande vilka uppdrag som kan sökas, ansökningsperioderna är oftast korta och genomförandetiden är alltid innan sista december innevarande år. Inga projekt sträcker sig över årsskiftena.

Specialuppdrag kan också förekomma. Det är uppdrag som MSB själva har beslutat om och satt upp riktlinjer för. Beviljade medel får endast användas inom själva uppdraget, det kan dock finnas ett OH för att täcka kringkostnader.

Civil AB

Civil AB bildades år 2009 av den ideella föreningen Sveriges Civilförsvarsförbund med syfte att kunna bedriva utbildning även till företag samt att stärka den ideella ägarens ekonomiska oberoende. Bolaget ska också kunna tillhandahålla lämpliga produkter för krisberedskap. Bolaget är ett helägt dotterbolag till Sveriges Civilförsvarsförbund.

Civil AB bedriver utbildnings- och konsultverksamhet inom områdena säkerhet och krishantering och erbjuder skraddarsydda kurser och utbildningar för att stärka organisationer och företag.

Bolaget säljer även hjärtstartare, både med och utan utbildning. De instruktörer som utför uppdrag i Civil AB:s namn är certifierade av Civilförsvarsförbundet och Svenska Rådet för Hjärt-lungräddning (HLR-rådet) med samma målsättning; Tillsammans kan vi rädda fler liv!

Civil AB har också under senare år haft en butik som säljer dels krisberedskapsutrustning både till allmänheten, företag/organisationer och till våra medlemmar, dels profilmaterial till förbundets medlemmar och föreningar.

Personal

Civil AB har en VD som är anställd på 10 % i bolaget. Eventuella konsultkostnader för administrativa uppgifter utförda av kansliet på Civilförsvarsförbundet faktureras Civil AB. Civil AB:s instruktörer arbetar på uppdragsbas.

Styrelse

Ledamöter till Civil AB presenteras av förbundsstyrelsen utsedd valberedning där bolagsstämman, som sker i juni varje år, utser aktuella ledamöter. Civil AB:s styrelse består av fyra ledamöter.

Utbildningar

Utbildning är företagets huvudverksamhet. Civil AB vänder sig till vinstdrivande företag och organisationer. Det ger Civilförsvarsförbundet möjlighet att bredda målgruppen och nå än fler medborgare för att skapa ett välutbildat fungerande och robust samhälle.

Civil AB erbjuder både traditionella utbildningar som första hjälpen, hjärt- och lungräddning, barnkurser samt skräddarsydda kurser.

De skräddarsydda utbildningarna är till exempel:

- Krisberedskap
- Hjärt- och lungräddning
- Första hjälpen
- Informations säkerhet
- Ett flertal barnledarskurser och instruktörsutbildningar, till exempel Hitta Vilse

Butiken

Samarbete med ny butiksleverantör var klart under 2022.

Huvudsyftet med butiken är att leverantören ska kunna tillhandahålla:

- hjärtstartare med utbildning samt tillbehör och serviceavtal
- profilmaterial till Civilförsvarsförbundet
- profilkädder för Civilförsvarsförbundet
- krisberedskapsmaterial både till utbildningar och till försäljning till allmänheten
- utrustning till Akutgrupper, FRG och andra grupper som vi utbildar inom Civilförsvarsförbundet

Bolaget har inrättat ett produktråd för att säkerställa att butiken tillhandahåller bra och relevanta produkter inom krisberedskapsområdet.

Företagets ekonomiska utveckling

Civil AB är ett aktiebolag och ska som sådant gå med vinst.

Civil AB instruktörernas ersättning för utförda kurser följer ersättningen för 2:6 instruktörerna. Utöver ersättning för utförd utbildning kan instruktören, civilförsvarsföreningen eller annan person erhålla en säljersättning om de sålt en kurs till ett företag. Säljersättning är en skattepliktig inkomst så civilförsvarsföreningar måste vara vaksamma på att inte säljersättningar eller liknande blir en för stor del av inkomstkällan då man riskerar att inte längre räknas som ideell organisation.

Butikens priser ska följa marknadspriserna och i det täcka inköpet av varan, packning, förpackningsmaterial och fraktkostnader. Därutöver ska försäljningen ge en vinst till bolaget.

Bolagets vinst ska fördelas så att det finns medel kvar i bolaget för framtida investeringar men också ge ett tillskott till moderbolaget som kan användas till organisationsutveckling. Fördelningen och övriga villkor bestäms via ägardialog två gånger om året.

Sveriges totalförsvarsplanering

Det säkerhetspolitiska läget i Europa och i Sveriges närområde har över tid försämrats. Tillbakagången för demokrati, folkrätt, rustningskontroll och multilateralism har fortsatt. Både den multilaterala, regelbaserade världsordningen och den europeiska säkerhetsordningen, som varit grundpelare för internationell och svensk säkerhet under lång tid, är allvarligt försvagade. Det innebär en direkt påverkan på Sverige, de yttre hoten har betydelse för den inre säkerheten. Omvärldsutvecklingen är svårbedömd, hoten förstärker varandra och förändringar sker snabbt. När främmande makts och våldsbejakande extremisters agendor sammanfaller accelererar hotet. Det gör att hotet mot Sverige på senare tid har breddats och blivit mer komplext.

Den 24 februari 2022 inledde Ryssland sin fullskaliga invasion av Ukraina. I samband med detta ingick Sverige, Finland och NATO ett förstärkt samarbete. Baserat på den säkerhetspolitiska analysen beslutade regeringen den 16 maj 2022 att Sverige skulle ansöka om ett medlemskap i NATO. I dagsläget har Sverige invitee-status vilket innebär att Sveriges samverkan med NATO fördjupats ytterligare för att förbereda för ett medlemskap. Situationen som råder efter att Ryssland inledde sitt anfallskrig mot Ukraina påverkar och kommer att påverka Europas och Sveriges säkerhet i många år framåt. Detta ökar betydelsen av samhällets motståndskraft och ett fungerande totalförsvaret.

Enligt regeringen kan ett väpnat angrepp mot Sverige inte uteslutas. Angrepp och aktiviteter riktar sig mot grundläggande fri- och rättigheter, det ekonomiska väståndet, det politiska beslutsfattandet och den territoriella suveräniteten. Hoten från antagonistiska aktörer behöver tas på största allvar.

Hotbilden mot Sverige har successivt förändrats och attentatshotet från aktörer inom våldsbejakande islamism ökade under 2023. Sverige har gått från att betraktas som ett legitimt mål för terrorattentat till att betraktas som ett prioriterat mål. Detta hot bedöms kvarstå under en längre tid och därför har SÄPO ändrat terrorhotnivån från förhöjt hot (3) till högt (4) hot på en femgradig skala. Höjningen av terrorhotnivån ska fungera som en signal till alla berörda samhällsaktörer om vikten av att fortsätta arbeta med åtgärder för att minska risken för att ett terrorattentat ska inträffa. Det innebär att myndigheter och andra samhällsaktörer måste fortsätta vidta åtgärder för att förebygga och minska hotet för terrorattentat i Sverige och det är viktigt att det finns förutsättningar för uthållighet i det här arbetet. På så sätt skapar vi ett säkrare Sverige.

Vi behöver tillsammans skydda de grundläggande demokratiska värderingarna. I ett läge där färre står upp för demokratin riskerar både motståndskraft och försvarsvilja att minska, vilket spelar främmande makt i händerna. När samhället sätts under press, oavsett om det sker nationellt eller lokalt, blir det extra tydligt att tilliten är central för den gemensamma motståndskraften. Utanförskap och marginaliserade grupper, liksom minskad tillit, samhällssolidaritet och förtroende för myndigheter riskerar att försvåra en effektiv krishantering och påverka försvarsviljan. Det blir allt tydligare att ett aktivt försvar av demokratiska värden är en viktig del av arbetet med skydd mot olyckor och civil beredskap.

Förmågan att kunna hantera flera olika hot och allvarliga händelser samtidigt behöver sannolikt öka. Exempelvis behöver samhället parallellt kunna hantera effekterna av klimatförändringar och ett försämrat säkerhetspolitiskt omvärldsläge. Samhället behöver även förberedas för de konsekvenser som ett krig skulle kunna medföra. Det är även viktigt att samhällets aktörer i sin beredskap skapar flexibilitet för att kunna hantera såväl kända hot och risker som sådana vi ännu inte kan förutse.

Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde beslutade regeringen den 10 december 2015 att Försvarsmakten, MSB och övriga berörda civila myndigheter ska återuppta en sammanhängande planering för totalförsvaret. **Totalförsvaret är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig.** I totalförsvarsproposition 2021 - 2025 presenteras nya mål för det militära respektive civila försvaret. Det civila försvaret och det militära försvaret behöver utvecklas samordnat och det bör finnas en sammanhängande planering för totalförsvaret. Det civila och militära försvaret är ömsesidigt förstärkande.

Civilt försvar är hela samhällets **motståndskraft** vilket innebär att hela samhället bestående av många aktörer måste samverka och arbeta utifrån målen för det civila försvaret. Att skapa ett starkt civilt försvar är därför en process som kommer att behöva fortgå under många år framåt. Civilt försvar är inte en enskild organisation utan en verksamhet som bedrivs bland annat av statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv, **frivilligorganisationer**, arbetsmarknadsorganisationer och trossamfund.

Målet för det civila försvaret ska vara att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Arbetet med civilt försvar överlappar mål inom krisberedskapen i viktiga avseenden, till exempel vad gäller behovet av att vidareutveckla och fördjupa arbetet med att stärka motståndskraften i de viktigaste samhällsfunktionerna, särskilt hälso- och sjukvård, livsmedels- och dricksvattenförsörjning, transporter, ordning och säkerhet, finansiell beredskap, energiförsörjning samt elektroniska kommunikationer och post.

Stora delar av den samhällsviktiga verksamhet som bär upp de viktiga samhällsfunktionerna bedrivs av andra aktörer än staten. Kommuner, regioner, näringsliv och frivilligorganisationer har avgörande betydelse för att krisberedskapen och det civila försvaret ska fungera och ha förmåga att motstå och hantera de påfrestningar på samhället som kan uppstå vid kriser, höjd beredskap och ytterst krig.

Den svenska försörjningsberedskapen ska utvecklas och näringslivet, via näringslivsrådet, ska bidra till att förbättra den privat-offentliga samverkan i gemensamma frågor som stärker totalförsvaret och krisberedskapen i Sverige. MSB har tagit fram en nationell strategi för just försörjningsberedskapen.

I totalförvarsplaneringen behöver internationell humanitär rätt tas hänsyn till, speciellt jämställdhets- och barnrättsperspektiv. En allvarlig samhällsstörning eller i värsta fall ett väpnat angrepp påverkar inte alla i befolkningen på samma sätt då man bland annat har olika fysiska, psykiska, språkliga och socioekonomiska förutsättningar.

Framtidens skydd av civilbefolkningen, psykologiskt försvar och säkerhetsskyddet ska stärkas. MSB har för utredningen ”Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap” (SOU 2022:57) angett att det är lämpligt att utveckla och anpassa dagens lokala frivilliga resursgrupper (FRG) för att dessa grupper ska kunna möta de krav som ställs inom ramen för ett modernt system för skydd av civilbefolkningen under höjd beredskap.

I utredningen ”Struktur för ökad motståndskraft” (SOU 2021:25) av Barbro Holmberg kan man läsa att frivilliga försvarsorganisationer utgör en viktig del i det civila försvaret och den fredstida krisberedskapen. De frivilliga försvarsorganisationernas arbete med att förmedla kunskap och kompetens, stärka engagemanget för totalförsvaret och utveckla samhällets funktionalitet under höjd beredskap och då ytterst krig ger viktiga bidrag till landets militära och civila försvar och stärker krisberedskapen.

Regeringen delar Försvarsberedningens syn på att **de frivilliga försvarsorganisationerna behöver ges goda förutsättningar att bidra till totalförsvaret och samhällets krisberedskap**. Med en utökad roll för de frivilliga försvarsorganisationerna i totalförsvaret avser regeringen att säkerställa en långsiktigt hållbar organisatorisk struktur för de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet. Utredningen delar

bedömningen att det är angeläget att staten stödjer de frivilliga försvarsorganisationerna genom att tillskjuta medel till verksamheten.

Länsstyrelser ska, enligt deras överenskommelser med SKR och MSB, tillsammans med kommuner se över behovet av frivilligresurser. I det geografiska områdesansvaret ska en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) bestående av företrädare för offentliga och privata aktörer samt frivilliga resurser mötas för att åstadkomma gemensam inriktning och samordning vid samhällsstörningar.

Civilförsvarsförbundet behöver fortsatt vara intensivt delaktigt i de diskussioner som förs om totalförsvaret och de frivilliga försvarsorganisationernas roll där i.

Inriktning för Civilförsvarsförbundets strategiska framtidsplanering

Under hösten 2020 genomförde förbundsstyrelsen en 360-graders analys av Civilförsvarsförbundet. Målet med undersökningen var att ge förbundsstyrelsen underlag för att skapa en relevant målbild och en strategisk inriktning där vi uppfattas som engagerade och framåtblickande och vars kompetenser efterfrågas av myndigheter och organisationer i det nya totalförsvaret.

Via djupintervjuer med nyckelpersoner på beredskapsmyndigheter, länsstyrelser och kommuner införskaffades underlag för att skapa en framåtsyftande planläggning i förbundets strategiska långtidsplanering. Utöver tidigare nämnda organisationer intervjuades också politiker, utredare, forskare, företrädare för FOS, enskilda frivilligorganisationer samt ett antal personer inom vår egen organisation.

Förbundsstyrelsen vill genom inriktningsplanen förankra resultatet i organisationen för att ge våra medlemmar runtom i landet möjlighet att känna sig väl rustade inför att möta kriser och därtill en stolthet över att tillhöra Civilförsvarsförbundet.

1. Öka invånares motståndskraft samt försvarsvilja

Dagens globala säkerhetspolitiska läge präglas av instabilitet och oförutsägbarhet. I gränslandet mellan krig och fred finns en gråzonsproblematik i form av ryktesspridning, motsägelsefull information, vilseledning och överraskning.

Försvarsvilja handlar om viljan och beslutsamheten att försvara och skydda vårt land och våra grundläggande värden, som demokrati och mänskliga rättigheter – även om det innebär svåra uppoffringar. Försvarsvilja är grundbulten för hur starkt ett land möter en motståndare. När något hotar Sverige behöver vi gå samman och visa styrka. Vi behöver därför ha motståndskraft – både genom mental styrka och praktiska förberedelser.

Här har Civilförsvarsförbundet en mycket viktig roll att fylla genom att fortsatt sprida kunskap och information till våra invånare, främst via våra utbildningsuppdrag från MSB men även via samverkan med andra organisationer och myndigheter inom området. Civilförsvarsförbundet behöver även organisera och tillvarata engagemanget för totalförsvarets verksamhet i ett brett samhällsperspektiv bland annat genom att ge våra funktionärer och instruktörer möjligheter att utvecklas.

2. Värna om demokratin

Minskad tillit, samhällssolidaritet och förtroende för myndigheter riskerar att försvåra en effektiv krishantering och påverka försvarsviljan.

Civilförsvarsförbundet är en demokratisk organisation som bygger på folkförankring. Det faktum att Sverige idag är ett betydligt mer mångkulturellt samhälle kräver att Civilförsvarsförbundet även når våra mångkulturella invånare, på andra språk, i andra kanaler samt via andra målgrupper. Vi behöver även fortsätta tillgänglighetsanpassa vårt utbud för att nå de invånare som har speciella behov.

Civilförsvarsförbundet ska värna det öppna och demokratiska samhället, den fria åsiktsbildningen samt Sveriges frihet och oberoende. Genom att höja våra invånares kunskaper om demokrati, mänskliga fri- och rättigheter, humanitär rätt, informationspåverkan och ens egen påverkan på dessa ser vi som en mycket viktig uppgift som stärker delaktighet och gemenskap i frågor som rör totalförsvaret och demokratiska värden.

3. Verka i totalförsvaret

Totalförsvaret är just nu i en stor uppbyggnadsfas. Att frivilliga försvarsorganisationers roll blir än större är högst troligt. Civilförsvarsförbundet kan genom vår erfarenhet och kunskap bidra till att totalförsvarsfrågor får en ännu bredare förankring hos våra invånare.

De frivilligas insatser kommer att få än större betydelse när det gäller den framtida personalförsörjningen. Det framtida skyddet av civilbefolkningen antas kräva tillgång till en snabbt gripbar organisation som kan förstärka räddningstjänsterna och den kommunala totalförsvarsverksamheten i övrigt. De framtida, ”beredskapsgrupperna” beräknas kräva minst fyra gånger fler frivilliga än vad som finns FRG-medlemmar idag för att lösa uppgifter såsom till exempel ledning, skyddsrum, livsmedelsförsörjning, sjukvård, drivmedel, elektricitet och tele- och radiokommunikation.

Civilförsvarsförbundet ska fortsätta driva utvecklingen av ett optimalt FRG-koncept som även kan verka under höjd beredskap. Vi behöver även se över möjligheter till bättre och starkare regionala kopplingar i det fortsatta arbetet framåt.

Här kan Civilförsvarsförbundet bidra med vår erfarenhet och kunskap via utbildningar och specialistkompetenser. Framgent bör vi ha specialister inom alla tidigare nämnda områden men även områden som utrymning, räddning och röjning kan ha en viktig roll att fylla i det framtida civila försvaret.

4. Robust organisation

Med ökade krav inom totalförsvaret behöver Civilförsvarsförbundet vara en modern och robust organisation som klarar uppdrag även under höjd beredskap. Vi behöver utveckla vår kunskap inom säkerhet- och beredskapsfrågor så som till exempel säkerhetsskydd, informationssäkerhet och personsäkerhet. Här behöver vi även utveckla Civilförsvarsförbundets egen krisledning samt krisorganisation i hela landet.

Våra medlemmar, funktionärer och instruktörer behöver vara engagerade, utbildade och övade. De behöver spegla samhället i stort när det gäller etnicitet, ålder och kön. Det skapar en bredd och mångfald för att möta de utmaningar som Sverige kan ställas inför. Ungdomsverksamheten är särskilt viktig för att säkerställa engagemang i totalförsvaret även i framtiden. Fokus ska fortsatt ligga på Civilförsvarsförbundets kärnverksamhet som är information, utbildning och övning samt bemanning av kris- och krigsorganisationen i det civila försvaret.

Civilförsvarsförbundet behöver ständigt anpassa sin organisation utefter de förändringar som sker inom ramen för totalförsvarsplaneringen. Det bör alltid ske med organisationens bästa i fokus och med syfte att underlätta för våra föreningar, distrikt och förbund att bedriva bra och ändamålsenlig verksamhet.

Kommunerna är oftast intresserade av att ha en kader med frivilliga personer med specifika kunskaper som de själva kan utbilda, utrusta och öva. I det sammanhanget ska Civilförsvarsförbundet fortsätta arbeta med FRG-konceptet hela Sverige. Med FRG-coacher kan vi stödja och coacha kommunerna när det gäller att bygga upp och kvalitetssäkra FRG-grupperna.

Civilförsvarsförbundet bör arbeta fram styrdokument både för hårda och mjuka frågor så att vi får resiliens i organisationen, det vill säga förmåga att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas. En utmaning är att många av dagens människor hellre än att ha ett tvingande avtal vill ha möjlighet att ansluta sig när de känner för det, alltså en mer episodisk frivillighet. Vi behöver öka vår kunskap om och beredskap för att ta hand om och utbilda dessa episodiskt frivilliga.

5. Vara en attraktiv samverkansorganisation

Civilt försvar är hela samhällets motståndskraft vilket innebär att hela samhället bestående av många aktörer måste samverka och arbeta utifrån målen för det civila försvaret. Civilförsvarsförbundets ska öka vår samverkan med flera andra aktörer, så som statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv, frivilligorganisationer, arbetsmarknadsorganisationer och trossamfund.

Vår erfarenhet och kunskaper inom bland annat tidigare hemskyddsorganisation, nuvarande FRG-organisation, samt utbildning till våra invånare gör oss till en attraktiv samarbetspartner som deltar i framtida diskussioner kring totalförvarsfrågor. Nationella uppdrag under pandemin är ett tydligt exempel på det.

Framtidens skydd av civilbefolkningen har utretts och pekar på ett utökat behov av frivilligverksamhet som stödjer civilbefolkningen vid ett väpnat angrepp. Genom att ta en aktiv roll i framtida planering, organisering, utbildning och personalförsörjning kan vi framgent ansvara för att planera, öva och förbereda insatser på såväl central som regional och lokal nivå.

Civilförsvarsförbundet ska visa en tydlig viljeinriktning för att ansvara för en organisationskloss i det nya civila försvaret och där ansvar för ledning och utbildning är extra tydlig. Vi ska verka för systematiska och regelbundna övningar tillsammans med andra frivilliga försvarsorganisationer så att vi kan garantera god kvalitet och personalförsörjning i våra FRG-koncept.

Att de frivilliga försvarsorganisationerna samarbetar är avgörande för framgång i totalförsvaret. Civilförsvarsförbundet har och ska även fortsättningsvis ta en ledande roll i det arbetet. Vi bör vara på hugget i relationerna till länsstyrelser och civilområdesorganisationer. Vi bör arbeta för att en samordnare från Civilförsvarsförbundet som ingår i varje civilområdesstab.

Civilförsvarsförbundets fortsatta strävan om att utvecklas in i det nya totalförsvaret bidrar till att stärka Sveriges försvarsvilja på ett påtagligt sätt. Vi kommer därmed att finnas med som en självklar spelare även i framtida diskussioner kring totalförvarsfrågor i Sverige.

Civilförsvarsförbundet i ett större sammanhang

De senaste erfarenheterna kring stora kriser har visat att de ofta berör flera länder och områden i världen samtidigt. Som exempel kan användas våra erfarenheter av pandemin, flyktningsströmmar och stora väderhändelser. Sverige är idag aktiva medlemmar i sammanhang såsom EU, FN med flera.

Sverige har sedan 1994 haft ett partnerskap med NATO inom ramen för NATO:s program Partnerskap för fred (PFF). MSB har regeringens uppdrag att samordna det civila beredskapsarbetet inom ramen för partnerskapet. I artikel 3 åtar sig parterna att, var för sig och tillsammans, genom egen beredskap och ömsesidigt bistånd, upprätthålla och utveckla sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot väpnade angrepp. EU och NATO har byggt upp ett krisberedskaps- och civilskyddsarbete i syfte att skydda människor, miljö, egendom och kulturarv i händelse av naturkatastrofer eller katastrofer som har orsakats av människan. Arbetet syftar till att genom utbildning och övning utveckla robustare infrastruktur, men även till att koordinera operativa katastrofhanteringsinsatser. Civilförsvarsförbundets förhoppning är att, på lite längre sikt, även få större uppdrag inom dessa områden. Det gäller alltså för oss att bygga kunskap i dessa frågor för att på så sätt skapa beredskap för nya uppdrag.

Redan idag pågår samverkan mellan myndigheter i de nordiska länderna med ansvar för krisberedskapsfrågor. Under senare år har detta informationsutbyte i ökad utsträckning kommit att innefatta frågor som berör civilt försvar. Sverige genomför redan nu bilateralt erfarenhetsutbyte om civilt försvar med bland annat Finland och Norge. Civilförsvarsförbundet ska sträva efter djupare samverkan med motsvarande organisationer i dessa länder.

Forskning och utvecklig

Civilförsvarsförbundets verksamhet ska fortsatt vila på forskning och beprövad erfarenhet vilket innebär att vi redan nu bör söka samarbete med olika forskningsinstitutioner för att även framledes ligga på framkant inom krisberedskap och krishantering såväl nationellt som internationellt.

För att hålla Civilförsvarsförbundet kunskaper aktuella och relevanta är ambitionen att inrätta ett kunskapsråd där viktiga organisationer, myndigheter med flera representeras. Det skulle i högsta grad bidra till den tidigare nämnda resiliensen i vår organisation, det vill säga vår förmåga att hantera förändringar och att fortsätta utvecklas som en organisation som har myndigheternas förtroende och även våra medlemmars tillit till vår förmåga.

Civilförsvarsförbundet ska arbeta aktivt med att värna och utveckla vårt varumärke samt söka breda samarbeten med andra organisationer. Information och kommunikation kommer att vara avgörande för huruvida vi kommer att lyckas få och behålla viktiga samordnings- och ledningsuppdrag framöver.

Källhänvisning

Vår bakgrund: Informationen är hämtad från Gabriella Anderssons rapport om Civilförsvarsförbundets historia.

Vår ekonomiska inriktning: Informationen är bland annat hämtad från MSB underlag gällande ansökningar inom 2:4-medel samt 2:6-medel.

Totalförsvarets framtid i Sverige: Informationen är hämtad från flertalet utredningar och rapporter så som till exempel:

- Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap
- Förordning (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap
- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020, inklusive justering 2023
- Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022, inklusive justering 2023
- Motståndskraft - Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025
- Totalförsvarsproposition 2021–2025: inriktning av Sveriges försvarspolitik
- Handlingskraft – handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025, MSB och Försvarmakten
- Kraftsamling – för en stärkt civil beredskap, baserad på MSB:s nationella risk- och förmågebedömning 2021
- Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25), Barbro Holmberg
- Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57)
- SÄPO Årsbok 2020, 2021, 2022-2023
- MUST Årsöversikt 2020, 2021, 2022
- FRA Årsrapport 2020, 2021, 2022

Inriktning för Civilförsvarsförbundets strategiska framtidsplanering samt **Civilförsvarsförbundet i ett större sammanhang:** Informationen är hämtad från förbundsstyrelsens 360-graders analys som genomfördes under 2020.